50-річчя члена-кореспондента НАН України Є.Б. ПАТОН

12 березня виповнилося п'ятдесят років відомому вченому-мікробіологу члену-кореспонденту НАН України Євгенії Борисівні Патон.

Народилася Євгенія Патон 1956 р. в Києві у родині славетних науковців. Дід Євгенії Борисівни — академік Євген Оскарович Патон створив нові методи розрахунку конструктивних схем металевих прольотових будов, способів відбудовування зруйнованих мостів, розрахунку і міцності зварних конструкцій, основ електрозварювання плавленням. Батько — Борис Євгенович Патон — академік НАН України, президент НАН України. Він розробив і впровадив новий спосіб електрошлакового зварювання металів, працював над застосуванням зварювальних процесів у металургії.

Після закінчення з відзнакою у 1978 р. Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка Є.Б. Патон вступила до аспірантури Інституту молекулярної біології та генетики АН України. У 1981 р. успішно захистила кандидатську дисертацію на тему «Плазміди різних штамів *Halobacterium halobium*» зі спеціальності «молекулярна біологія». З 1981 по 1991 р. Євгенія Борисівна працювала в Інституті молекулярної біології та генетики АН України, від 1991 р. завідує лабораторією генетичної інженерії в Інституті клітинної біології та генетичної інженерії НАН України. У 1991 р. захистила дисертацію на здобуття ученого ступеня доктора біологічних наук за спеціальністю «молекулярна біологія» на тему «Механизмы регуляции экспрессии генов рибосомных белков L11, L1, L10 и L7/L12 Escherichia coli».

Дослідження Є.Б. Патон заклали підґрунтя для отримання детальної інформації у галузі структурних основ білково-нуклеїнових взаємодій та їхньої ролі в регуляції експресії генів, що є одним з ключових питань молекулярної біології. Вона запропонувала комплексний новаторський підхід до оцінки взаємодії РНК-білка, який базується на визначенні структурних елементів білкового (L10) та нуклеїнового компонентів (мРНК, рРНК), що забезпечують можливість утворення цими компонентами комплексу. Дослідження Євгенії Борисівни дали змогу вперше виявити у прокаріот наявні альтернативні типи структурної організації мРНКових сайтів зв'язування білка L10, незважаючи на єдиний тип структури відповідних рРНКових сайтів-мішеней. Було вперше встановлено видову специфічність регуляції експресії генів шляхом взаємодії білка L10 з мРНК у кожного з конкретних представників прокаріот, яке забезпечується наявністю додаткових консервативних структурних елементів у його мРНКових та рРНКових мішенях. Відкриття цього феномена є ключовим для розробки нових високоефективних антибіотиків. Інший винятково важливий практичний аспект застосування одержаних Є.Б. Патон даних — вивчення ролі структурної організації рРНКових сайтів-мішеней білка L10 та взаємодії білка L10 з рРНК у виникненні аутоімунних захворювань.

Нині Євгенія Борисівна працює у галузі біотехнології рослин, завідує лабораторією генетичної інженерії в Інституті клітинної біології та генетичної інженерії НАН України.

Є.Б. Патон є автором понад 100 наукових праць. Високий науковий рівень проведених нею наукових досліджень визнаний за кор-

доном. Підтвердження цього — присудження їй грантів від Medical Research Council of Canada (1991), Європейської організації з молекулярної біології (1992), Міжнародного наукового фонду (1995–1996), CRDF (1996). Дослідниця неодноразово стажувалася у провідних наукових закладах Канади, Нідерландів, Німеччини.

Євгенія Борисівна активно займається науково-організаційною діяльністю. Вона є членом спеціалізованих учених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій при інститутах молекулярної біології та генетики, клітинної біології та генетичної інженерії НАН України, експертної ради ВАК України, членом редакційної колегії журналу «Біополімери і клітина».

Наукова громадськість щиро вітає Євгенію Борисівну з ювілеєм, зичить їй здоров'я, наснаги та нових наукових здобутків.